

Vicent Soler

L'ofici de raonar

Societat, economia, política,
valencianisme

PUV

L'ofici de raonar

Assaig 27

L'ofici de raonar

Societat, economia, política, valencianisme
Articles de premsa, 1997-2010

Vicent Soler

Universitat de València

© Vicent Soler i Marco

© D'aquesta edició: Universitat de València, 2011

Publicacions de la Universitat de València

Arts Gràfiques, 13 - 46010 València

Il·lustració de la coberta: *Rostre*, dibuix de Daniel Muñoz, 2010

Disseny de la col·lecció: Inmaculada Mesa

Maquetació: JPM Ediciones

ISBN: 978-84-370-8012-3

Dipòsit legal: V-498-2011

Impressió: Guada Impressors, S. L.

*A la memòria d'Ernest Lluch, Alfons
Cucó, Vicent Ventura, Joan Fuster, Manuel
Sanchis Guarner i tants altres dels qui vaig
aprendre a entendre el món i el meu País.*

*I de mossèn Vicent Sorribes i Lo Rat Penat
dels seixanta, de Vicent Andrés Estellés,
d'Enric Valor i de tants altres que em van
fer estimar i gaudir la meua llengua, la dels
meus pares i, també, la de les meues filles.*

*En tot cas, dedique el llibre a Fina, Mar i
Alba, per tot.*

Índex

Pròleg , per Martí Domínguez.....	13
--	----

Introducció	23
--------------------------	----

TEMES DE PAÍS

La nació dels valencians.....	33
-------------------------------	----

El valencianisme polític.....	35
-------------------------------	----

Catalunya i València, sempre distants?.....	38
---	----

El valencià, país d'immigrants.....	41
-------------------------------------	----

Entre Zaplana i Eliseu caben més valencians.....	43
--	----

Açò no és Múrcia.....	47
-----------------------	----

Barcelona-València.....	51
-------------------------	----

La quarta nacionalitat històrica.....	55
---------------------------------------	----

Ampliem el consens ciutadà sobre els símbols.....	63
---	----

LA DRETA QUE PATIM

És una excepció la dreta valenciana?.....	69
---	----

El centre liberal valencià.....	73
---------------------------------	----

Opacitat.....	75
---------------	----

Absències de Zaplana.....	78
---------------------------	----

Majories absolutes aclaridores.....	80
-------------------------------------	----

Intolerància.....	82
-------------------	----

Amb acritud.....	84
------------------	----

Al·lèrgia al debat.....	86
-------------------------	----

Incompetents.....	89
-------------------	----

Caixes, ideologies i desgovern.....	91
-------------------------------------	----

DEBAT ESTATUTARI

De segona divisió.....	95
------------------------	----

Una mirada preocupada sobre la reforma de l'Estatut.....	97
--	----

Perdre novament el tren.....	99
Millorem l'acord estatutari.....	101
Poesia i prosa de l'Estatut català.....	103
La porta oberta pels catalans.....	106
Expectants davant dels preàmbuls.....	108
Després del pacte estatutari.....	110
La quadratura del cercle.....	112
Camps contra Camps.....	114

QÜESTIONS DISPUTADES

La guerra electoral de l'aigua.....	119
Anades i vingudes amb l'aigua.....	121
El fiasco del Pla Hidrològic.....	125
Aigua i dependències externes.....	127
El mateix tracte que a Barcelona.....	129
València metropolitana: la ciutat real.....	131
Un matí al Cabanyal.....	134
Les falles i la convivència ciutadana.....	137
El pensament buit d'una alcaldessa.....	139
El president encara no parla valencià.....	141
Comarques castellanoparlants.....	144
Patir per la llengua.....	147
El valencià-català.....	152
No és un problema només de nom.....	154
El reconeixement europeu del valencià.....	156

ON VA EL SOCIALISME VALENCIÀ?

La unitat dels socialistes valencians fa 20 anys.....	161
Hi ha una altra manera de fer política.....	163
Més d'un milió.....	166
Socialdemocràcia i valencianisme.....	169
Paisatge després de la victòria de la dreta.....	171
L'esquerra valenciana i la síndrome d'Estocolm.....	173
Províncies, comarques i partits polítics.....	175
No al «partit del no».....	177

LA VIA VALENCIANA EN LA CRUÏLLA

Relativament pitjor, per primera vegada.....	183
100 anys de banca valenciana.....	186
Açò no és Xauxa.....	190
Bones notícies econòmiques.....	194
El valencià, país d'emigrants.....	197
Tot siga per un titular.....	200
Un canvi estructural amb incògnites.....	203
Panorama de l'economia valenciana.....	207
Què fem amb el nostre territori?.....	210
Una cruïlla econòmica decisiva.....	213
La nostra competitivitat exterior perd empena.....	218
L'economia valenciana: un creixement vulnerable.....	221
Creixement sostenible?.....	225
Economia valenciana: els problemes de fons.....	228

L'EIX MEDITERRANI

L'Arc Mediterrani. Quelcom més que la llengua.....	235
L'Arc Mediterrani Nord.....	248
Parlem de bajanades?.....	251
Descobrint el Mediterrani.....	253

L'ESPANYA PLURAL

Maragall i la subsidiarietat.....	259
De nacionalistes, un munt.....	262
San Millán de la Cogolla com a símptoma.....	266
De Calvo Sotelo a Zaplana.....	269
Madrid.....	271
Cors i danses.....	274
Les Espanyes de Franco i després.....	276
Contradiccions internes.....	279
València i l'Espanya plural.....	281
Una certa idea d'Espanya.....	283
Espanya no és una Castella ampliada.....	285
El futbol i l'exaltació de la identitat.....	288

CULTURA, SOCIETAT, UNIVERSITAT

Els anys difícils del valencianisme.....	293
La capitalitat europea de la cultura.....	295
Qui coneix Josep Giner?.....	298
Ràdio 4.....	300
Televisions valencianes.....	302
Televisions mal gestionades.....	304
L'afer TV3 com a símptoma.....	306
Llegir i estudiar economia en valencià.....	309
40 anys de Facultat d'Economia.....	313
Estudiar economia a València.....	316
Una pausa per al procés de Bolonya.....	319
Universitat pública de qualitat.....	322

Epíleg: Algunes claus per a superar la invisibilitat dels valencians al segle XXI..... 327

Pròleg

INCITACIONS A LA REFLEXIÓ

La terra té també bons fills que escolten la seua veu, que estudien amorosament les seues essències i els seus problemes, que cultiven la seua idiosincràsia i es mantenen fidels al seu esperit.

Manuel Sanchis Guarner

«L'important és influir d'alguna manera en un àmbit de lectors. Per influir no entenc 'adoctrinar', més aviat incitar a la reflexió». La citació és de Joan Fuster, en una de les seues reflexions sobre el paper de l'escriptor, i l'he recordat llegint aquest llibre d'articles de Vicent Soler. Evidentment, tota opinió (això és, tot «desig d'influir») divulga alguna doctrina. Com deia Bossuet, tota opinió és bel·ligerant. Però al meu parer tot depèn de la forma, de l'actitud, de la manera d'exposar aquesta opinió. Joan Fuster és un racionalista, un escriptor que busca convèncer el lector amb fets, un seguidor dels plantejaments il·lustrats. El mateix podríem dir de Vicent Soler: la doctrina que ens exposa és la dels fets, i aquests han estat tractats per la seua ment analítica, i ens ho explica, clar i net. Sense embulls, sense estridències, sense manipulacions. I el que espera de tot això és que els lectors obtinguen les seues pròpies conclusions.

Per tant, cadascun d'aquests articles són «incitacions a la reflexió». L'autor és catedràtic d'Economia de la Universitat de València, a més d'una persona molt destacada en l'àmbit

de la política valenciana. Aquests articles recullen dues de les seues motivacions personals més imperioses: el desig de divulgar el seu pensament socioeconòmic i, alhora, l'esperança que aquest serveixa per a fer progressar el seu país. En quasi tots els articles s'hi mesclen aquestes dues pulsions, aquestes dues grans forces, que arrosseguen d'alguna manera tota la resta: el país i l'economia. O encara més, la política per a fer una economia solvent i construir un país amb possibilitats de progrés.

Aquest és el gran mèrit d'aquest llibre, i la valuosa tasca de l'autor, que pren un especial relleu amb aquest recull. Feia temps que coneixia els seus escrits (al principi a *Las Provincias*, després a *El País*, i ara al *Levante-EMV*), però una vegada recollits prenen una nova dimensió, en quedar ben palès el seu esforç, la seua tenacitat, tota aquesta perseverança. Quina constància en la defensa d'una manera de pensar, d'una forma de concebre el país, d'una fidelitat a una ideologia i a un ideari econòmic! I quin compromís més honest amb el seu poble, intentant il·lustrar-lo, intentant convèncer-lo, mostrant-li sempre el millor camí per arribar a bon port!

Hi ha un idealisme que resulta encoratjador. Vicent Soler no cau en l'escepticisme, ni en actituds cíniques, o pusil·lànimes, tan freqüents en aquests temps. Ans al contrari, la unidireccionalitat dels escrits és constant, i cada article és un text de batalla. N'hi ha poques concessions a la lírica, a l'evocació somniosa, a l'abstracció, al xim-xim. Els seus articles són quasi tots de denúncia, d'advertiment, de trinxera: no deixa escapar res, a cada malversació, a cada despropòsit, Soler respon, ataca, trau les dades, desvela impostures i enganys. Ell mateix reconeix que no li agraden les «floritures», i el seu lèxic és funcional, àgil, directe, imprimint al text un ritme ràpid, impetuós, valent. Interpel·la amb freqüència el lector, es posa en el seu lloc («jutgen vostès mateixos», «Què creu, benvolgut lector, que va passar aleshores?»), el capta amb preguntes inesperades («Vostè sap que com més estudeie i més

es prepare el seu fill [o filla] més probabilitats hi ha que haja d'emigrar?»). Tampoc cau en llargues disquisicions, en citacions tedioses, en informes plumbis, tan habituals entre els seus companys del món acadèmic; la seua ploma té aquesta versatilitat per a saber distingir el que necessita cada mitjà de comunicació, i els seus articles són d'una gran efectivitat. Com ell diu, més clar aigua.

En alguna ocasió, Vicent Soler assenyalava que el govern del PP l'ha censurat, o que ha impedit que participe en algun acte o en algun cicle de conferències. No és d'estranyar: aquest no és un país que accepte fàcilment les crítiques, i menys quan aquestes vénen tan carregades de dades i informacions compromeses. Fa temps que el govern del PP ha renunciat a una entesa amb el món intel·lectual valencià (quins són els seus intel·lectuals valencians de referència?), fins a l'extrem de viure completament al marge de l'activitat cultural del seu país. D'una manera tan sorprenent com patològica, al País Valencià hi ha, *grosso modo*, dues cultures: la institucional (desacreditada i sense cap pes efectiu en els processos regeneradors del pensament valencià) i la universitària (que es manté crítica amb el poder, i que malda per introduir-se en els canals efectius de la recerca, malgrat la manca d'ajuda per part del govern valencià). Vicent Soler, com a catedràtic d'Economia de la Universitat de València, pertany lògicament a aquest segon grup, i no es cansa de denunciar el sectarisme del govern valencià, l'amiguisme, la corrupció que campa per les seues files. En aquest sentit, els seus atacs als presidents conservadors de la Generalitat són constants: el nom d'Eduardo Zaplana hi apareix setanta vegades i el de Francisco Camps en quaranta ocasions. Els epítets que els dirigeix són contundents, àcids, quan no sarcàstics: especialment a Eduardo Zaplana, pel qual manifesta una tírria que arriba en alguna ocasió a l'atac *ad hominem* («el nostre president de la Generalitat, malgrat tots els esforços mediàtics per negar-ho, s'inscriu, efectivament, en la línia més poc evolucionada del reformisme franquista,

a pesar de la pinta que fa d'inofensiu dependent de la quarta planta d'El Corte Inglés»).

Evidentment, Vicent Soler escriu des d'un *parti pris*. No debades fou conseller amb el govern socialista de Joan Lerma. L'expresident valencià tan sols hi apareix citat en tres ocasions, i sempre per a bé, des de la moderació i el respecte institucional, la qual cosa produeix una marcada dicotomia en el tractament d'uns i altres: «En tretze anys de govern Lerma—escriu Soler— tan sols hi hagué un cas de presumpta corrupció que va arribar als tribunals i l'implicat és avui membre del govern de Zaplana» (i també de Camps, caldria afegir). Es podria qüestionar aquesta unidireccionalitat en el moment de disparar els seus dards, fins i tot aquesta obsessió per fustigar els seus adversaris polítics. I és cert que potser trobem a faltar una mica d'autocrítica en aquests escrits, o que aquesta, quan hi és, resulta massa condescendent («cal escometre la titànica tasca de construir un partit il·lusonant» diu sense indicar com, i si això és possible amb els polítics actuals). Però això invalida el que està dient? Això resta versemblança a les seues denúncies? És clar que no. Vicent Soler escriu del que vol, i em sembla que està en el seu dret. I, a més a més, això que escriu resulta, malgrat el temps passat des que es va publicar, sorprenentment actual.

Cal dir que quasi tots aquests articles pertanyen a moments anteriors al descobriment del cas Gürtel. D'alguna manera, hi descobrim els precedents, els tics, el pamipipa, els vicis que ens varen dur a aquest daltabaix per a la nostra democràcia que ha resultat ser la descoberta de les corrupteles gürtelianes. Les denúncies, els apòstrofes, les indicacions soleiranes («quan la dreta practica el nepotisme i l'endogàmia no va en broma»), resulten fins i tot poca cosa al costat del que ara sabem: la profunda corrupció dels representants conservadors valencians, i la ignominiosa forma de mantindre's en el poder, malgrat tants i tants indicis delictius. Els epítets que dedica Vicent Soler es queden curts des de la perspectiva ac-

tual, fins i tot diríem que en aquests escrits sura sempre, en el seu si més profund, un respecte cap als nostres representants, elegits per sufragi universal. Malgrat que es diguen Zaplana o Camps.

Aquest tarannà democràtic, aquest acceptar la decisió dels seus conciutadans, també resulta exemplar. Vicent Soler s'esforça per convèncer els seus lectors, lluita per dur al seu camp els seus oients, els ofereix dades, al·licients, idees a dojo. Si finalment no ho aconsegueix respecta profundament la decisió de les urnes, i analitza com s'hauria de millorar el discurs, en què ha fallat la seua retòrica, quins punts febles mostren els seus arguments.

Això també es percep en la defensa que constantment fa de la llengua dels valencians. Nascut a Rocafort, el valencià és la seua llengua materna, i s'esforça per conrear-la i dignificar-la. La influència de Manuel Sanchis Guarner, de Joan Fuster, de Vicent Ventura, i especialment del rector del seu poble, mossèn Sorribes, batega en aquests escrits. També l'actitud federalista d'Alfons Cucó i d'Ernest Lluch, que són en molts sentits els seus ideòlegs de referència («Sóc dels que pensen que l'única eixida lògica cap avant en l'Estat de les autonomies és aprofundir en un sistema federal»). Sanchis Guarner va escriure, en el pròleg del llibre de Joan Senent, *En defensa del regionalisme*, unes idees amb les quals Soler s'identifica plenament: «No tots els valencians contempen amb indolència com el seu poble es despersonalitza, com València es desvalencianitza. No és tothom apàtic i despreocupat. La terra té també bons fills que escolten la seua veu, que estudien amorosament les seues essències i els seus problemes, que cultiven la seua idiosincràsia i es mantenen fidels al seu esperit. De fet el patriotisme no és res més que fidelitat al llegat cultural rebut dels nostres avantpassats, una herència espiritual que no pocs valencians consideren irrenunciable».

«La terra també té bons fills que escolten la seua veu» escriu Sanchis Guarner, i sens dubte entre ells hi és Vicent

Soler. «Quina actitud és més lamentable –es pregunta en un dels articles–, el castellanisme desvalencianitzador d'origen murcià d'Eduardo Zaplana o el de la valenciana per naixença i llinatge Rita Barberá?». Què és més trist: un president d'origen murcià que no li importa gota la cultura autòctona del país que presideix o una alcaldessa que renega dels seus orígens? «No és potser l'únic cas en el món d'un president que no parla la llengua pròpia del país del qual és president?», insisteix en un altre article. En efecte, és difícil entendre-ho. Soler proposa reflexionar sobre aquesta anomalia, com també fins i tot sobre la necessitat de reescriure la lletra de l'Himne, amb un text més modern, més conforme als temps actuals: «L'Himne s'hauria d'escurçar i, alhora, incloure alguns acords de la Muixeranga i uns xicotets retocs a la lletra. Per exemple, canviant el *Per a ofrenar noves glòries a Espanya per Sota els plecs de la Senyera* o el *pas a la regió que avança en marxa triomfal per pas a un poble que avança en marxa constant*». En definitiva, busca trobar un punt de concòrdia, un terreny neutral, on es troben còmodes tots els valencians (tot i què això d'hibridar l'Himne amb la Muixeranga pot produir calfreds a tots). Fins i tot proposa que com més valencians ens sentim més europeus serem: «Cal retrobar-se en la nostra valencianitat per a poder practicar raonablement la nostra europeïtat. Cal, per exemple, que la nostra alcaldessa vaja a classes de valencià...».

Siga com siga, rere aquest tarannà valencianista hi ha també una percepció economicista. Vicent Soler està convençut que cultura i economia van plegades, i que com més fort siga un poble culturalment més pròsper resultarà. El valencià és un aglutinador de la nostra idiosincràsia, un element d'unió de les nostres comarques, el que ens uneix en tants aspectes com a poble. Com més es parle i es conree, més units estarem, i més fàcilment aconseguirem superar els grans reptes. Tindrem una societat més pròspera, un país més ric, una democràcia més saludable: deixarem de ser «un país invisible»: «...[hi ha] gent que prefereix una Espanya a la manera de Castella

—una espècie de Gran Castella, una Castella que arribe al mar— i que, per tant, volen que els fets diferencials —els valencians, també, òbviament— vagen desapareixent». Soler advoca per un país completament bilingüe, on no es discrimine per raons de llengua, i on el valencià siga d'ús preferent en les institucions. I afegeix en un rampell d'optimisme: «Estic convençut, a més a més, que molts valencians de les comarques castellanoparlants també ho desitgen, senzillament perquè se senten valencians i volen el millor futur per al seu poble, el futur que combina prosperitat i cohesió, universalitat i identitat. Sumant i no dividint».

Una de les característiques d'aquest columnista és la prudència amb què, malgrat tot, tracta la qüestió de la identitat valenciana, especialment quan ha d'anomenar el nom de la llengua. Aquesta cautela el condueix fins a l'extrem de dir que a Catalunya parlen «valencià». D'aquesta manera, en l'article «L'afer tv3 com a símptoma» fa aquesta observació que és, si més no, una manera curiosa d'encarar el problema: «... disposar d'aquest canal [TV3] ha permès també comprovar que un canal autonòmic no està condemnat a la programació de teleporqueria ni a la informació sectària. Que es pot entretenir sense caure en la grolleria, que es pot debatre qualsevol cosa sense buscar obsessivament culpables i traïdors [...], que es pot utilitzar el valencià (en tv3 solen utilitzar la varietat dialectal oriental de la nostra llengua compartida, que pot resultar xocant en un principi).» Resulta cridanera aquesta manera de passar d'esquitllentes per sobre del mot tabú («català») per a no ferir susceptibilitats, ni posar-ho fàcil als seus detractors. Vicent Soler és un valencianista de pedrapicada que evita les posicions més extremes del catalanisme, que parla sempre de «valencià» com la llengua del nostre poble, i que defuig un posicionament excessivament fusterià, això és, de Països Catalans. Aquesta actitud el condueix fins i tot a titular un article d'una manera una mica equívoca: «Entre Zaplana i Eliseu caben més valencians», i a titllar l'editor

de 3i4 de «nacionalista pancatalanista tradicional». Arribats a aquest punt caldria preguntar-se si totes aquestes cauteles, totes aquestes prudències infinites, tot aquest sumar per a no dividir, tot aquest actuar amb «seny» en la qüestió identitària (i que ha significat tantes renúncies per part del PSPV, com ara la bandera o el nom de País Valencià per a denominar el nostre territori, produint-se aquesta anomalia amb les sigles del partit), ha permès avançar d'alguna manera en aquest conflicte, o si en canvi ha estat fins i tot contraproductiu. Potser una mica més de valentia, o per forçar les coses, de «pancatalanisme tradicional», hauria permès avançar més en la nostra identitat. Evidentment, ningú no té la resposta, però la ràpida castellanització del PSPV no sembla que done en excés la raó al professor Soler. Massa sovint fa l'efecte que entre Eliseu i Zaplana (o Camps) no caben gaire valencians.

Tot i això, com hem dit, Vicent Soler admira l'obra de Joan Fuster («mai no podrem perdre de vista la contribució definitiva que va suposar la publicació, l'any 1962, del llibre de Joan Fuster *Nosaltres els valencians*» escrivia l'any 1974). Tanmateix, de la lectura dels articles es desprenen algunes reticències sobre l'ideari polític del pensador de Sueca. És potser en aquest punt on es mostra més contradictori, unes contradiccions potser comprensibles, i més en un polític que percep l'hostilitat amb què es reben en la nostra societat els plantejaments fusterians. En l'article «Entre Zaplana i Eliseu caben més valencians» assenyalava que Eliseu Climent (és a dir, el fusterianisme polític) «no ha fet cap esforç per prendre nota dels sentiments majoritaris dels valencians, després de més de vint anys de consultes electorals: el seu imaginari nacional dels Països Catalans el condueix a un gueto daurat, però a un gueto, en la societat valenciana». No obstant això, en un article posterior, de l'any 2005, assenyalava de nou la importància en la modernització del país que va significar el llegat de Fuster: «El discurs de la modernitat impulsat des de Sueca per Joan Fuster ha estat combatut pels qui volien que

el nostre País estiguera al marge de les transformacions que es derivaven». Aleshores, com conciliar el rebuig que suscita el discurs de la modernitat fusterià amb «el sentiment majoritari dels valencians»? Fins a quin punt cal transigir en «el discurs de la modernitat» per a poder abandonar aquell gueto daurat en el qual, segons Soler, viuen còmodament instal·lats els fusterians?

En fi, incitacions a la reflexió. Aquest és el mèrit d'aquest recull de textos, que tot i cobrir un espectre d'anys considerable, resulta en el fons d'una inesperada actualitat. El nostre país, la nostra política, la nostra llengua, la nostra universitat... Què és el que volem per als nostres fills? Quin model de país i de societat estem creant? Tant de bo l'exemple de Vicent Soler abundara més en la nostra premsa, tant de bo hi haguera més especialistes valencians d'altres àrees amb aquest compromís de comunicació amb el seu poble i, a més a més, amb una tan extraordinària eficàcia intel·lectual. És una altra conclusió, i una altra incitació, per a seguir raonant i, és clar, lluitant per la nostra terra.

MARTÍ DOMÍNGUEZ
Professor titular de Periodisme
de la Universitat de València

Aquest llibre recull, de manera estructurada, un conjunt ampli d'articles i textos publicats –generalment a la premsa– pel seu autor al llarg dels darrers catorze anys, en els quals la societat valenciana ha viscut un període peculiar d'expansió econòmica amb data de caducitat, de grans projectes avui en crisi, d'hegemonia de la dreta, de convulsions judicials derivades de la corrupció i d'ajornament sistemàtic de la solució dels problemes reals. La sensació més estesa és que la festa s'ha acabat i que s'imposa un replantejament de fons. Cal repensar el model econòmic, assegurar la cohesió social, potenciar els elements que podrien fer viable el País Valencià de cara al futur: la cultura, la identitat, l'educació, la recerca, les universitats, l'economia productiva, la racionalitat econòmica i la sensatesa política. De tot això es parla en aquestes pàgines –plenes d'incitacions a la reflexió– que recullen les motivacions més imperioses de l'autor: el desig de divulgar el seu pensament i l'esperança que servirà per a fer progressar el seu país. El país i l'economia hi compareixen al costat de la crítica política i la reflexió històrica i cultural, des d'un compromís progressista i valencianista sense defallença, marcat per una impetuosa defensa del civisme, de la raó i de l'actitud constructiva.

Vicent Soler (Rocafort, 1949) és catedràtic d'Economia Aplicada a la Universitat de València. Des dels anys de la clandestinitat antifranquista ha estat un actor polític destacat a les files del socialisme valencià. Ha estat conseller d'Administració Pública de la Generalitat Valenciana, vice-president de les Corts Valencianes i regidor de l'Ajuntament de València. És col·laborador habitual de premsa i autor d'un gran nombre de treballs acadèmics. El 1976 obtingué el Premi d'Assaig Joan Fuster amb l'obra col·lectiva *Pèls i senyals. Raons d'identitat del País Valencià*. Ha publicat, entre altres, els llibres *Evolució de la economia valenciana 1878-1978* i *Guerra i expansió industrial: País Valencià 1914-1923*. A més, tingué cura de la nova edició del llibre d'Ernest Lluch *La via valenciana* (Afers, 2001), que actualitzà amb un extens estudi introductor. A hores d'ara és president de la secció valenciana de la Fundació Ernest Lluch.

ISBN 978-84-370-8012-3

PUV PUBLICACIONS
UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA